KOHTUJURISTI ETTEPANEK

CHRISTINE STIX-HACKL

esitatud 26. jaanuaril 2006 [1]

I. Sissejuhatavad märkused

1. Gerechtshof te Amsterdam palub Euroopa Kohtul käesolevas kohtuasjas tõlgendada ühenduse tolliseadustikku [2] seoses operatsioonisüsteemi tarkvara sisaldavate sülearvutite tolliväärtusega. Küsimus seisneb eelkõige selles, kas operatsioonisüsteemi tarkvara väärtus peab sisalduma sülearvutite tolliväärtuses.

II. Õiguslik raamistik

2. Tolliseadustiku artikli 29 lõige 1 sätestab muu hulgas:

„Imporditud kauba tolliväärtus on tehinguväärtus ehk ekspordiks ühenduse tolliterritooriumile müüdud kauba eest tegelikult makstud või makstav hind, mida on vajaduse korral korrigeeritud vastavalt artiklitele 32 ja 33, tingimusel et

[...]

d) ostja ja müüja ei ole teineteisega seotud või kui ostja ja müüja on seotud, siis on tehinguväärtus tolliväärtusena aktsepteeritav lõike 2 alusel."

3. Tolliseadustiku artikli 29 lõike 2 kohaselt võib seotud ettevõtjate vaheline tehinguväärtus olla aktsepteeritav, kui nimetatud tehinguväärtus on väga lähedane turuväärtusele samal ajal või ligikaudu samal ajal.

1 — Algkeel: saksa.

2 — Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „tolliseadustik").

4. Tolliseadustiku artiklis 32 sätestatakse muu hulgas:

„1. Tolliväärtuse määramisel artikli 29 alusel lisatakse imporditud kauba eest tegelikult makstud või makstavale hinnale:

[...]

b) järgmiste kaupade ja teenuste vastavalt jaotatud väärtus, kui see ei ole osa tegelikult makstud või makstavast hinnast ning kui ostja on neid kaupu tarninud või teenuseid osutanud otse või kaudselt, tasuta või alandatud hinnaga selleks, et imporditud kaupa toota ja ekspordiks müüa:

i) materjalid, komponendid, osad jms, millest imporditud kaup koosneb;

ii) imporditud kauba tootmisel kasutatud tööriistad, stantsid, valuvormid jms;

iii) imporditud kauba tootmisel tarvitatud materjal;

iv) inseneri-, arendus-, kunstniku- ja disaineritööd ning kavandid ja visandid, mis on tehtud väljaspool ühendust ja mis on vajalikud imporditud kauba tootmiseks;

c) autori- ja litsentsitasu, mis on seotud selle kaubaga, mille väärtust määratakse, ja mida ostja peab selle kauba müügi tingimusena otseselt või kaudselt maksma, kui selline tasu ei ole arvestatud tegelikult makstud või makstava hinna sisse;

[...]

3. Tolliväärtuse määramisel ei tohi tegelikult makstud või makstavale hinnale lisada käesolevas artiklis loetlemata kulusid

[...]"

5. Tolliseadustiku artikkel 34 sätestab:

„Kooskõlas komiteemenetlusega võib ette näha erieeskirjad andmetöötlussüsteemides kasutamiseks mõeldud ning andmeid või juhiseid sisaldavate andmekandjate tolliväärtuse kindlaksmääramiseks."

6. Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik,[3] (edaspidi „rakendusmäärus") artikkel 147 sätestab muu hulgas:

„1. [Tolli]seadustiku artikli 29 kohaldamisel käsitatakse müügitehingu objektiks oleva kauba vabasse ringlusse lubamiseks deklareerimist piisava tõendina selle kohta, et see on müüdud ühenduse tolliterritooriumile eksportimiseks. Seda kohaldatakse ka enne tolliväärtuse määramist toimuva järgmise müügitehingu suhtes; sel juhul võetakse vastavalt artiklitele 178–181 tolliväärtuse määramise aluseks iga sellise tehingu hind. [sellisel juhul võetakse tolliväärtuse määramisel aluseks üks nimetatud tehingute hindadest, ilma et see piiraks artiklite 178–181 kohaldamist] [täpsustatud tõlge].

[...]

3. Ostja ei pea vastama muule tingimusele kui müügilepingu osapooleks olemine."

7. Rakendusmääruse artikkel 167 näeb muu hulgas ette:

„1. Ilma et see piiraks [tolli]seadustiku artiklite 29–33 kohaldamist, võetakse andmetöötlusseadmetes kasutatavaid andmeid või juhiseid sisaldavate imporditud andmekandjate tolliväärtuse määramisel arvesse ainult andmekandja enda maksumust või väärtust. Seepärast ei hõlma andmeid või juhiseid sisaldavate imporditud andmekandjate tolliväärtus kõnealuste andmete või juhiste maksumust või väärtust, tingimusel et seda maksumust või väärtust on võimalik eristada kõnealuste andmekandjate maksumusest või väärtusest."

III. Asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

8. Käesolev kohtuasi sai alguse Compaq Computer International Corporationi (edas-

3 — EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3.

pidi „CCIC") ja Inspecteur van de Belastingdienst — Douanedistrict Arnhem (Arnhemi piirkonna tolliinspektsioon; edaspidi „tolliasutus") vahelises kohtuvaidluses, mille esemeks on CCIC poolt ajavahemikul 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1997 vabasse ringlusse lubamiseks deklareeritud sülearvutite tolliväärtus. Madalmaade tolliasutus leiab, et CCIC on jätnud tolliväärtuse määramisel põhjendamatult arvesse võtmata sülearvutitesse installeeritud operatsioonisüsteemi tarkvara väärtuse.

9. CCIC kuulub informaatika valdkonnas tegutsevasse rahvusvahelisse kontserni Compaq ja turustab kaubamärgi Compaq tooteid Euroopas. Sel eesmärgil käitab ta jaotuskeskust Madalmaades.

10. CCIC on Ameerika Ühendriikides asutatud äriühingu Compaq Computer Corporation (edaspidi „CCC") 100% osalusega tütarettevõtja. Emaettevõtja CCC ja Microsoft Corporationi vahel sõlmitud lepingu kohaselt võib Compaqi enda või Compaqi nimel toodetud arvutitesse paigaldada MS-DOS ja MS Windows operatsioonisüsteemid (edaspidi kokkuvõtlikult „operatsioonisüsteem") ning neid koos selle tarkvaraga müüa. CCC maksab Microsoftile 31 USA dollarit iga Compaqi arvuti kohta, mis on varustatud nimetatud operatsioonisüsteemiga.

11. CCC ostis sülearvutid kahelt Taiwani arvutitootjalt, kusjuures lepiti kokku, et arvutite kõvakettad on tarnimise ajaks varustatud nimetatud operatsioonisüsteemiga. Selleks andis CCC asjaomase tarkvara tootjatele tasuta üle ja see installeeriti kõnealustesse sülearvutitesse. Arvutite müümiseks ühenduses tarniti need klausliga franko laeva pardal (FOB) Taiwanisse.

12. CCC müüs sülearvutid omakorda edasi CCIC-le; need saadeti otse Taiwanist Madalmaadesse. Kohalejõudmisel deklareeris CCIC sülearvutid vabasse ringlusse lubamiseks. Sülearvutite tolliväärtuse määramisel võeti vastavalt tolliseadustiku artiklile 29 aluseks Taiwani tootjate ja CCC vahelise tehingu müügihind. Operatsioonisüsteemi väärtus ei olnud selle hinna sisse ilmselt arvestatud.

13. 1999. aastal teostas Landelijk Waardeteam van de Douane (tolliväärtuse määramise teenistus) CCIC-s uurimise, et kontrollida sülearvutite deklareeritud tolliväärtuse õigsust. Kontrolliametnikud leidsid, et tolliväärtus peab sisaldama kõnealustesse arvutitesse installeeritud operatsioonisüsteemi väärtust. Selle uurimise tulemusel tõstis tolliasutus sülearvutite deklareeritud tolliväärtust operatsioonisüsteemi väärtuse

võrra ja saatis CCIC-le vaidlusalused ettekirjutused tasuda lisatollimaks ajavahemikul 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 1997 vabasse ringlusse lubamiseks deklareeritud imporditud sülearvutite eest.

14. Tolliasutus jättis talle esitatud CCIC vaide asjaomaste ettekirjutuste peale rahuldamata, mispeale CCIC esitas kaebuse Gerechtshof te Amsterdami tolliasjade kolleegiumile.

15. Viidatud menetluse raames otsustas Gerechtshof te Amsterdam 13. juuli 2004. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 19. juulil 2004, esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas vastavalt ühenduse tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punktile b peab selliste arvutite importimisel, millesse müüja on paigaldanud operatsioonisüsteemi, tõstma arvutite tehinguväärtust ostja poolt müüjale tasuta üleantud tarkvara väärtuse võrra, kui see pole tehinguväärtuse sisse arvestatud?"

IV. Eelotsuse küsimus

A. *Sissejuhatavad märkused*

16. Kõigepealt tuleb meenutada, et tolliseadustiku artikli 29 lõike 1 kohaselt arvutatakse tolliväärtus tehinguväärtuse alusel. Viimane on „ekspordiks ühenduse tolliterritooriumile müüdud kauba eest tegelikult makstud või makstav hind, mida on vajaduse korral korrigeeritud vastavalt artiklitele 32 ja 33".

17. Tolliseadustiku artiklist 29 tuleneb, et tolliväärtuse määramisel võetakse aluseks müüa ja ostja vaheline konkreetne tehing. See on reeglina deklarandi iga deklareeritud tehing, välja arvatud juhul, kui tolliasutus seab deklarandi valiku hiljem kahtluse alla.

18. Mõnel juhul ei saa tolliväärtuse määramisel siiski aluseks võtta sel viisil määratud tehinguväärtust. Näiteks võib teatavas olukorras ette tulla, et deklareeritud tehing

toimus kahe seotud ettevõtja vahel.[4] Viidatud asjaoludel saab tolliväärtuse määrata tolliseadustiku artiklites 30 ja 31 ette nähtud meetodite järgi. Lisaks sellele saab tehinguväärtust korrigeerida muu hulgas tolliseadustiku artikli 32 lõikes 1 ette nähtud kulude võrra, kui need kulud ei sisaldu juba tehinguväärtuses.

B. *„Ostja" ja tolliväärtuse määramisel aluseks võetava tehingu määramine*

20. *Komisjon* leiab, et CCC-d tuleb pidada müüjaks ja CCIC-d ostjaks. Teisisõnu tuleb tolliväärtuse määramisel võtta aluseks CCC ja CCIC vaheline müügitehing. Kohtuistungil ei nõustunud viidatud seisukohaga ei CCIC ega ka Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsus.

21. Komisjon väidab, et tolliväärtuse määramisel ei saa CCC-d pidada ostjaks, kuna CCC asukoht on väljaspool ühendust.

19. Nagu komisjon õigustatult märgib, on tehinguväärtuse ja tolliväärtuse määramise jaoks oluline ostja ja müüja määramine. Olenevalt tehingust võivad muu hulgas tehinguväärtuse summa ja komponendid ning tolliseadustiku artikli 32 alusel tehinguväärtusele lisatavad kulud olla erinevad. Seetõttu tuleb eelotsuse küsimusele vastamiseks määrata kõigepealt ostja ja müüja tolliseadustiku artikli 29 ja järgnevate artiklite tähenduses ning tolliväärtuse määramisel aluseks võetav tehing (edaspidi ka „aluseks võetav tehing").

22. Komisjoni arvates ei tähenda eeltoodu, et tolliasutus peab tolliväärtuse määramisel arvesse võtma ainult CCC ja CCIC vahelist müügitehingut. CCC ja CCIC on nimelt seotud ettevõtjad, mistõttu tuleb tolliseadustiku artikli 29 lõike 2 kohaselt kontrollida, kas seotud ettevõtjate vahelise müügitehingu väärtus on väga lähedane mitteseotud ettevõtjate vahel samal ajal või ligikaudu samal ajal toimunud samade või sarnaste kaupade

4 — Tolliseadustiku artikli 29 lõige 2.

müügitehingute väärtusele. Teisisõnu tuleb CCC ja CCIC vahelise müügitehingu väärtuse kontrollimisel võtta aluseks Taiwani tootjate ja CCC vahelise müügitehingu väärtus.

23. Komisjoni seisukoha pinnalt tekib küsimus, milliste kriteeriumide alusel määratakse tolliväärtuse määramisel aluseks võetav müügitehing ja eeskätt, millise tähtsusega on selles seoses ostja asukoht ühenduses.

24. Nagu CCIC kohtuistungil osutas, tuleb ostja asukoha kohta ühenduses märkida, et komisjoni viidatud kohtuasjas Caterpillar [5] on tõlgendatud sätteid [6], mille ühendus on vastu võtnud veel 15. detsembri 1950. aasta nn kauba tolliväärtuse määramise Brüsseli konventsiooni [7] alusel. Üks viidatud tõlgendatavatest sätetest nägi lisaks ette, et „tegelikult makstud või makstav hind on tolliväärtusena aktsepteeritav ainult sellisel juhul, kui selle peab tasuma ostja, kelle asukoht on ühenduses".

25. Vahepeal on õiguslik olukord muutunud selles osas, et üldisele tolli- ja kaubanduskokkuleppele (GATT) tuginevate tolliväärtust puudutavate ühenduse õigusnormide kohaselt ei tule tolliväärtust määrata normaalväärtuse, vaid tehinguväärtuse alusel.

26. Tehinguväärtuse mõiste artikli 29 lõikes 1 ei viita ostja asukohale ühenduse tolliterritooriumil. Lisaks sellele ei sisaldu tolliseadustikus ka mujal selget viidet ostja asukohale ühenduses. [8]

5 — 13. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas 111/79: Caterpillar Overseas (EKL 1980, lk 773).

6 — Komisjoni 24. märtsi 1972. aasta määruse (EMÜ) nr 603/72 tolliväärtuse määramisel aluseks võetava ostja kohta (EÜT L 72, lk 17) artikkel 1 näeb ette: „Nõukogu 27. juuni 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 803/68 kaupade tolliväärtuse kohta kohaldamisel on tegelikult makstud või makstav hind tolliväärtusena aktsepteeritav ainult sellisel juhul, kui selle peab tasuma ostja, kelle asukoht on ühenduses, ilma et see piiraks kõnealuses määruses sätestatud tingimuste kohaldamist." [mitteametlik tõlge]

7 — Brüsselis 15. detsembril 1950 allkirjastatud kauba tolliväärtuse määramise konventsioon. Viimane lähtus tolliväärtuse määramisel teoreetilisest väärtuse mõistest, nimelt „normaalväärtusest". GATT-i Tokyo vooru (1973–1979) raames töötati välja GATT-i tolliväärtuse määramise kokkulepe. Selles võeti tolliväärtuse määramisel aluseks „tehinguväärtus". EMÜ ühines GATT-i tolliväärtuse määramise kokkuleppega 17. märtsil 1980 ja võttis selle kauba tolliväärtuse määrusega (nõukogu 28. mai 1980. aasta määrus (EMÜ) nr 1224/80 kauba tolliväärtuse määramise kohta (EÜT L 134, lk 1)) üle ühenduse kehtivasse õigusesse. Kauba tolliväärtuse määrus on identselt üle võetud 1. jaanuarist 1994 kehtivasse tolliseadustikku.

8 — Tolliseadustik näeb konkreetselt ette ainult seda, et *deklarandi* asukoht peab olema ühenduses, välja arvatud teatavate erandite puhul.

27. Alates tolliväärtuse määruse [9] jõustumisest, mis asendati 1. jaanuaril 1994 tolliseadustikuga, on Euroopa Kohus ainult ühel korral, nimelt kohtuasjas Unifert [10] võtnud seisukoha tolliväärtuse määramisel „aluseks võetava" tehingu poolte asukoha osas. Tuleb siiski märkida, et viidatud kohtuasjas asusid nii deklareeritud tehingu ostja kui ka müüja erinevalt käesolevast kohtuasjast ühenduse territooriumil.

28. Vastavalt Euroopa Kohtu sedastusele kohtuotsuses Unifert võib importija juhul, kui kauba järjestikuste müügitehingute puhul vastavad tolliseadustiku artikli 29 lõikes 1 [11] sätestatud tingimustele mitu tegelikult makstud või makstavat hinda, võtta rakendusmääruse artikli 147 lõike 1 kohaselt tehinguväärtuse määramisel aluseks ühe neist hindadest. [12]

29. Tolliseadustiku artikli 29 lõige 1 näeb ette, et tolliväärtuse määramisel aluseks võetav müügitehing peab olema toimunud „ekspordiks ühenduse tolliterritooriumile".

30. Viidatud seoses otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas Unifert, et „ekspordiks müümise" kriteerium ei puuduta mitte kaupa, vaid *müüja* asukohta. [13] Lisaks sellele märgib Euroopa Kohus, et tehinguväärtus „ei sõltu lepingupoolte asukohast". [14] Öeldu kohaselt ei oma tähtsust ei müüja ega ostja asukoht.

31. Eeltoodut kinnitab ka asjaolu, et rakendusmääruse artikli 147 lõige 3 näeb sõnaselgelt ette, et tolliväärtuse määramisel aluseks võetavas tehingus osalev ostja „ei pea vastama muule tingimusele kui müügilepingu osapooleks olemine".

32. Nagu Euroopa Kohus sedastas kohtuasjas Unifert, eeldab väljendi „müük ekspordiks" kontekst, et müügi hetkel on kindel, et kaup tuuakse kolmandast riigist ühenduse tolliterritooriumile. [15] Eeltoodu näib viitavat asjaolule, et kahe välismaise lepingupartneri

9 — Eespool 7. joonealuses märkuses viidatud määrus nr 1224/80.

10 — 6. juuni 1990. aasta otsus kohtuasjas C-11/89: Unifert Handels GmbH (EKL 1990, lk I-2275).

11 — Eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Unifert tugineb määruse nr 1224/80 artikli 3 lõikele 1, mis on identselt üle võetud tolliseadustiku artikli 29 lõikega 1.

12 — Vt eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Unifert, punktid 16 ja 21.

13 — Eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Unifert, punkt 11. Euroopa Kohtu viidatud järeldused tuginevad peamiselt komisjoni 11. juuni 1980. aasta määruse (EMÜ) nr 1495/80, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 1224/80 tolliväärtuse määramise kohta artiklite 1, 3 ja 8 teatavate sätete rakendussätted (EÜT 1980, L 154, lk 14), artikli 6 sõnastusele, mis on identselt üle võetud rakendusmääruse artikli 147 lõikega 1.

14 — Eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Unifert, punkt 9.

15 — Eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Unifert, punktid 9–11.

(nagu käesoleval juhul Taiwani tootjate ja CCIC) vahelise tehingu väärtuse määramisel aluseks võetava müügitehingu deklareerimisel peab olema tõendatud, et kaup müüdi juba ühenduse tolliterritooriumile eksportimise eesmärgil. Tõendus on olemas muu hulgas siis, kui lepingust nähtub, et kaup on toodetud ühenduse tolliterritooriumi jaoks, et kauba tellis vahendaja, aga see tarniti vahetult ühenduse territooriumile või et kaup toodeti spetsiaalselt ühenduses asuva müüja jaoks.

33. Igal juhul on deklarandil järjestikuste müügitehingute puhul, millega seoses müüdi kaup ekspordiks ühenduse tolliterritooriumile, õigus valida nende müügitehingute kokkulepitud hindade seast ükskõik milline hind, millest ta lähtub tolliväärtuse määramisel, tingimusel et tal on rakendusmääruse artiklite 178–181 kohaselt võimalik esitada tolliasutusele valitud hinna kohta kõik vajalikud andmed ja dokumendid. [16]

34. Kohaldatavast ühenduse õigusest ei nähtu siiski kaalukaid põhjusi, miks tolliväärtuse määramisel aluseks võetavas tehingus osaleva ostja asukoht peaks olema ühenduse territooriumil.

35. Käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud asjaolude kohaselt tarnisid Taiwani tootjad kauba vahetult CCIC-le, see tähendab ühenduse territooriumile. Öeldust võib järeldada, et Taiwani tootjate ja CCC vahelise müügitehingu eesmärk oli eksport ühenduse tolliterritooriumile. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud asjaolude põhjal ei ole alust arvata, et Madalmaade tollil olnuks kahtlusi Taiwani tootjate ja CCC vahelise tehingu dokumentide osas.

36. Eeltoodu alusel võib väita, et Taiwani tootjate ja CCC vahelist tehingut võis õigustatult deklareerida tolliväärtuse määramisel aluseks võetava tehinguna.

37. Viidatud tehingu alusel tuleb järgnevalt määrata tolliseadustiku artikli 32 alusel lisatav väärtus.

16 — Vt selle kohta eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Unifert, punkt 16.

C. *Väärtuse lisamine tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alusel*

38. Eeltoodust tuleneb, et tolliväärtus määrati õigustatult Taiwani tootjate ja CCC vahelise tehingu väärtuse alusel.

39. Kohtuistungil märgiti, et operatsioonisüsteemi hind koos vastava kasumiosaga sisaldus küll CCC ja CCIC vahelise tehingu müügihinnas, kuid oli jäetud arvestamata Taiwani tootjate ja CCC vahelise tehingu müügihinna hulka, mille alusel määrati tolliväärtus.

40. Tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b kohaselt lisatakse tolliväärtuse määramisel imporditud kauba eest tegelikult makstud või makstavale hinnale üleantud kaupade ja teenuste väärtus, kui: 1) imporditud kauba ostja on neid kaupu tarninud või teenuseid osutanud otse või kaudselt, 2) tasuta või alandatud hinnaga selleks, et 3) imporditud kaupa toota ja ekspordiks müüa ja 4) see ei ole osa tegelikult makstud või makstavast hinnast. Lisaks sellele peab ostjale olema tarnitud või osutatud üks tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alapunktides i–iv loetletud kaupade või teenuste kategooriatest.

41. *Komisjon* kahtleb, kas tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b kohaldamise eeldused on käesolevas asjas täidetud. Komisjon seab kahtluse alla eelkõige selle, et ostja andis operatsioonisüsteemi üle otse või kaudselt ja et selle väärtus ei sisaldunud CCC ja CCIC vahelise müügitehingu väärtuses. Lisaks sellele ei ole komisjon kindel, kas mõni tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punktis b loetletud kategooriatest hõlmab asjaomast operatsioonisüsteemi.

42. Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitas oma taotluses, et CCC andis operatsioonisüsteemi Taiwanis asuvatele sülearvutite tootjatele tasuta üle; seda asjaolu pooled põhikohtuasja menetluses ei vaidlustanud. CCC sõlmis omalt poolt Microsoftiga lepingu, mille kohaselt võib Compaqi enda või Compaqi nimel toodetud arvutitesse paigaldada Microsofti operatsioonisüsteemi ja neid koos müüa. Kuna CCC on tolliväärtuse määramisel aluseks võetavas tehingus ostja, siis leian ma, et ostja (ehk CCC) andis operatsioonisüsteemi üle müüjale (ehk Tai-

wani tootjatele) otse või vähemalt kaudselt tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b tähenduses.

43. Sedastasin juba, et ilmselt ei sisaldunud operatsioonisüsteemi väärtus hinnas, mida CCC Taiwani tootjatele tegelikult maksis.

44. Seetõttu leian, et kõnealuses osas on tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b kohaldamise eeldused täidetud. Tuleb veel selgitada, kas operatsioonisüsteem vastab mõnele alapunktides i–iv loetletud kaupade või teenuste kategooriatest.

45. *CCIC* on seisukohal, et operatsioonisüsteem ei kuulu ühegi alapunktides i–iii loetletud kaupade ega teenuste kategooria alla, sest need hõlmavad üksnes materiaalset vara. Alapunkti iv „immateriaalsete kaupade ja teenuste" väärtuse võib lisada vaid sellisel juhul, kui need on vajalikud imporditud kauba tootmiseks; käesoleval juhul ei ole see tingimus täidetud.

46. Ka *komisjon* on seisukohal, et operatsioonisüsteem ei sobi ühtegi neljast kaupade ja teenuste kategooriast.

47. *Ühendkuningriigi* ja *Hispaania valitsus* leiavad seevastu, et operatsioonisüsteem tuleb liigitada tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alapunktis i märgitud kategooria „materjalid, komponendid, osad jms" alla. Ühendkuningriigi valitsus on eelkõige seisukohal, et operatsioonisüsteem on sülearvuti koostisosa, sest see on iseseisvat väärtust omav eraldiseisev osa ja pealegi vajalik arvuti toimimiseks. Tolliväärtuse määramisel ei ole alust liigitada koostisosi materiaalseteks ja immateriaalseteks. Hispaania valitsus märgib, et tegemist on küll immateriaalse, kuid arvutisse integreeritud elemendiga ja ilma operatsioonisüsteemita ei suuda arvuti samaväärselt toimida.

48. *Madalmaade* ja *Saksamaa valitsus* leiavad, et operatsioonisüsteemi tuleb pidada immateriaalseks kaubaks või teenuseks tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alapunkti iv tähenduses. Saksamaa valitsus märgib lisaks, et operatsioonisüsteem on vajalik imporditud kauba tootmiseks, kuna asjaomases lepingus on ette nähtud installeeritud operatsioonisüsteemiga arvutite tar-

nimine. Madalmaade valitsus on seisukohal, et operatsioonisüsteem on imporditud kauba vajalik koostisosa, ilma milleta ei saaks arvuteid kasutada, ja seega on operatsioonisüsteem arvutite tootmiseks vajalik.

49. Tolliseadustiku artikli 32 lõige 3 näeb ette, et tolliväärtuse määramisel võib tegelikult makstud või makstavale hinnale lisada ainult artiklis 32 loetletud kulusid. Viidatud sõnastuse alusel võiks artikli 32 sätteid tõlgendada kitsalt. Siiski nähtub väljendist „jms", et tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alapunkti i loetelu ei ole ilmselgelt lõplik.

50. Tolliväärtuse määramist käsitlevate ühenduse õigusnormide eesmärk on kehtestada tolliväärtuse õiglane, ühetaoline ja erapooletu süsteem, mis välistab meelevaldsete või fiktiivsete tolliväärtuste kasutamise. [17] Öeldust nähtub, et tolliväärtus peab hõlmama imporditud kauba kõiki majanduslikku väärtust omavaid osi. Seejuures tekib küsimus, kas on oluline, et imporditud kaubas sisalduvad „materjalid, komponendid, osad jms" on immateriaalsed.

51. Immateriaalsete kaupade ja teenuste tolliväärtust puudutav Euroopa Kohtu praktika näib esmapilgul olevat kõnealuse küsimuse vastamiseks kesine ja vastuoluline. Kohtuasjas Bosch [18] leidis Euroopa Kohus, et masina tolliväärtuse puhul tuleb arvesse võtta ainult kauba tegelikku väärtust, mitte aga selliste immateriaalsete hüvede väärtust nagu menetlusviisid, teenused või oskusteave. [19] Kohtuasjas Brown Boveri [20] otsustas Euroopa Kohus, et tarkvara hinda tuleb juhul, kui tarkvara on imporditud kaupa integreeritud ja sellega seotud, lugeda kauba eest makstud või makstava hinna osaks. [21]

52. Viidatud näilise vastuolu saab aga kõrvaldada, kui immateriaalsed kaubad ja teenused liigitada järgmiselt: ühelt poolt on olemas immateriaalsed kaubad ja teenused, mis anti üle kauba tootmiseks — näiteks patent, kujundus või mudel. Tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alapunkt iv võib vajaduse korral, kui muud tingimused on

17 — 19. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-15/99: Sommer (EKL 2000, lk I-8989, punkt 25).

18 — 14. juuli 1977. aasta otsus kohtuasjas 1/77: Bosch (EKL 1977, lk 1473).

19 — Eespool 18. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Bosch, punkt 4.

20 — 18. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-79/89: Brown Boveri (EKL 1991, lk I-1853).

21 — Eespool 20. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Brown Boveri, punktid 21 ja 22.

täidetud, hõlmata selliseid kaupu ja teenuseid. Teiselt poolt tuleb eristada imporditud kauba selliseid immateriaalseid koostisosi, mis on paigaldatud toimimise tagamiseks, näiteks pesumasina pesuprogramm või auto pardaarvuti tarkvara. Immateriaalsed koostisosad ei ole erinevalt näiteks patendist, mudelist või kujundusest imporditud kauba tootmise vahetult vajalik eeldus. Immateriaalsed koostisosad on nende immateriaalsusest olenemata lõpptoote koostisosad, olles lõpptootega seotud,[22] tõhustades või koguni täiendades selle toimimist ning tõstes seetõttu olulisel määral imporditud kauba väärtust. Minu arvates kuulub imporditud kaupa integreeritud immateriaalsete koostisosade viimati kirjeldatud kategooriasse näiteks ka tarkvara, mida käsitleti Brown Boveri kohtuasjas.

53. Eeltoodust tulenevalt võib sedastada, et käesolevas asjas on eelkõige oluline see, kas sülearvuti ja operatsioonisüsteem moodustavad koos ühe toote, see tähendab, kas operatsioonisüsteem on imporditud kauba koostisosa majanduslikus ja praktilises tähenduses. Öeldu ei tähenda tingimata, et sülearvuti ei ole ilma selle immateriaalse koostisosata üldse kasutatav, nagu see on teisi — ka materiaalseid — koostisosi puudutavatel juhtudel.

54. Käesolevas asjas tuleb arvesse võtta veel asjaolu, et lepingupartnerid leppisid kokku installeeritud operatsioonisüsteemiga — käesoleval juhul Microsofti toodetud operatsioonisüsteemiga — varustatud sülearvutite tarnimises. Seetõttu on sülearvutid koos operatsioonisüsteemiga käesoleval juhul ostja tellitud kaup, mis oleks ilma operatsioonisüsteemita puudulik.

55. Tuleb märkida, et CCIC arvates oleks tolliseadustiku ülesehituse loogikaga vastuolus, kui käesoleval juhul tuleks operatsioonisüsteemi väärtus tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alusel tolliväärtusele lisada, samas kui tolliseadustiku artikli 34 ja rakendusmääruse artikli 167 kohaselt ei ole see vajalik, tingimusel et kõnealune tarkvara on salvestatud andmekandjale ja selle väärtust on võimalik eristada andmekandja väärtusest.

22 — Käesolevas asjas nähtub esitatud asjaoludest, et operatsioonisüsteem on installeeritud arvuti kõvakettale. Enne kui operatsioonisüsteemi saab täielikult kasutada, tuleb see veel aktiveerida.

56. Eeltoodud argument on käesoleval juhul ebaoluline seetõttu, et esmajoones on tegemist operatsioonisüsteemiga varustatud sülearvutite impordiga, mitte tarkvara kui sellise importimisega müügiks. Ühtlasi on tolliseadustiku artikkel 34 ja rakendusmääruse artikkel 167 ühetähenduslikult erandid, mida tuleb tõlgendada kitsalt. Rakendusmääruse artikli 167 lõike 2 kohaselt ei hõlma selle sätte kohaldamisala tarkvara, mis on paigaldatud integraallülitusi, pooljuhte ja muid samasuguseid seadmeid sisaldavasse kaupa. Seetõttu ei kuulu sülearvuti tolliseadustiku artikli 34 ja rakendusmääruse artikli 167 kohaldamisalasse. Eeltoodust nähtub, et erand puudutab üksnes tarkvara, mis on salvestatud andmekandjale, aga mitte nagu käesolevas asjas tarkvara, mis on sülearvuti immateriaalne koostisosa. Leian, et tolliseadustiku artikli 34 ja rakendusmääruse artikli 167 piiratud kohaldamisala tõttu ei ole võimalik andmekandjatele salvestatud tarkvara puudutavaid sätteid üle kanda tarkvarale, mis on installeeritud sülearvuti kõvakettale.

57. Eeltoodu põhjal leian ma, et tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b alapunkti i kategooriat „materjalid, komponendid, osad jms, millest imporditud kaup koosneb", tuleb tõlgendada nii, et eeltoodud asjaolude korral hõlmab see ka operatsioonisüsteemi, mille tootja on installeerinud sülearvutisse.

58. Seega tuleb eelotsuse küsimusele vastata, et selliste arvutite impordi korral, millesse müüja on installeerinud operatsioonisüsteemi, tuleb tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti b kohaselt lisada arvutite tehinguväärtusele ostja poolt müüjale tasuta üleantud operatsioonisüsteemi väärtus, kui viimane ei sisaldu tehinguväärtuses.

59. Eeltoodud sedastustest tulenevalt ei ole vaja uurida poolte argumente, mis puudutavad tolliseadustiku artikli 32 lõike 1 punkti c ja tolliseadustiku artikli 34 tõlgendamist.

V. Kohtukulud

60. Madalmaade, Ühendkuningriigi, Saksamaa ja Hispaania valitsuse ning komisjoni kulusid ei hüvitata. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

VI. Ettepanek

61. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata esitatud eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Selliste arvutite impordi korral, millesse müüja on installeerinud operatsioonisüsteemi, tuleb tolliseadustiku (määrus (EMÜ) nr 2913/92) artikli 32 lõike 1 punkti b kohaselt lisada arvutite tehinguväärtusele ostja poolt müüjale tasuta üleantud tarkvara väärtus, kui viimane ei sisaldu tehinguväärtuses.